

Mechanismus pro spravedlivou transformaci pro uhelné regiony

V zájmu řešení sociálních a hospodářských důsledků plnění cíle dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050 a nového klimatického cíle Unie pro rok 2030, byl vytvořen mechanismus pro spravedlivou transformaci. Cílí na uhelné a uhlíkově intenzivní regiony v EU, mezi něž se řadí i Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj. Mechanismus je tvořen třemi pilíři, jež jsou popsány níže.

I. pilíř: Fond pro spravedlivou transformaci

Cíl: Smyslem Fondu pro spravedlivou transformaci je především zmírňování dopadů procesu transformace směrem k uhlíkově neutrální ekonomice v Moravskoslezském, Karlovarském a Ústeckém kraji, kde má dopad nejvýznamnější důsledky. Podporuje především komplexní transformační projekty zaměřené na vytváření nových pracovních míst, obnovu území po těžbě uhlí či návazného průmyslu, regionálně specifické projekty v rámci podnikatelského prostředí, vědy a výzkumu nebo aktivní politiky zaměstnanosti. Čerpání Fondu je podmíněno zpracováním tzv. Plánů spravedlivé územní transformace (PSÚT). V Plánech spravedlivé územní transformace budou státy EU muset označit území a odvětví, která jsou způsobilá pro financování.

Způsob implementace: Operační program Spravedlivá transformace

Termín spuštění: První výzvy v roce 2022

Alokace: cca 42 mld. korun

Žadatelé: Zejména podniky

Zaměření:

- produktivní investice do malých a středních podniků, včetně začínajících podniků, vedoucí k hospodářské diverzifikaci a přeměně
- investice do zakládání nových podniků, mimo jiné prostřednictvím podnikatelských inkubátorů a poradenských služeb
- investice do výzkumu a inovací a podpora přenosu pokročilých technologií
- investice do zavádění technologií a infrastruktur pro dostupnou čistou energii, do snižování emisí skleníkových plynů, energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů
- investice do digitalizace a digitálního připojení
- investice do obnovy a dekontaminace lokalit, rekultivace půdy a projektů pro nové využití
- investice do posílení oběhového hospodářství mimo jiné předcházením vzniku odpadů, jejich snižováním, účinným využíváním zdrojů, opětovným používáním a recyklace
- zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků
- pomoc při hledání zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání
- aktivní začleňování uchazečů o zaměstnání
- investice do udržitelné místní mobility včetně dekarbonizace sektoru dopravy
- ostatní aktivity v oblasti vzdělávání a sociální inkluze, kterých vycházejí z plánu spravedlivé územní transformace

II. pilíř: Fond InvestEU

Cíl: Fond neposkytuje nevratné dotace, ale pouze se zaručuje za návratné formy podpory. Umožní sdílením rizika navýšit kapacitu určitého existujícího národního programu, který musí být financován z národních zdrojů. Národní program podpory musí financovat vhodné projekty generující zisk nebo úspory. Jinými slovy, národní program podpory nebude dotační, ale bude poskytovat finanční produkty, jako jsou úvěry, bankovní záruky za úvěry nebo rizikový kapitál.

Způsob implementace: Úvěrový nástroj, v ČR se uvažuje o využití Českomoravské záruční a rozvojové banky (ČMZRB)

Žadatelé: Podnikatelé, jejichž projekty generují zisk nebo úsporu

Zaměření: Mobilizace soukromých investic se zaměřením na dekarbonizační projekty, sociální, dopravní, energetickou infrastrukturu včetně zemního plynu a dálkového vytápění a dále projekty v oblasti výzkumu, inovací a digitalizace.

III. pilíř: Půjčky pro veřejnou správu poskytované Evropskou investiční bankou

Cíl: Hlavním smyslem je nabídnout moderní nástroj financování pro veřejný sektor prostřednictvím preferenčních úvěrových podmínek, daných unikátní symbiózou finančního nástroje a dotace až do výše 20 % pro uhelné regiony, na základě čehož má dojít k podpoře veřejných investic a financování projektů, které nejsou dostatečně ziskové samy o sobě.

Způsob implementace: : Nástroj kombinující úvěrovou a dotační složku

Žadatelé: Právníky osoby veřejného práva nebo soukromoprávní osoby pověřené výkonem veřejné služby. Stát a jeho organizace a instituce přes regionální, městské až místní a obecní authority.

Zaměření: Investice spojené s energetickou a dopravní infrastrukturou, sítěmi dálkového vytápění, zelenou mobilitou, inteligentním nakládáním s odpady, opatřeními v oblasti čisté energie a energetické účinnosti, včetně renovací a přestaveb budov, podporou přechodu na oběhové hospodářství, rekultivací a dekontaminací půdy, prohlubováním dovedností, změnou kvalifikace, odbornou přípravou a sociální infrastrukturou, včetně sociálního bydlení.